

ပြည်ထောင်စုလွတ်တော်ရုံး

သုတေသနဌာန

ရက်စွဲ၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၁၅ ရက်

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထာဝစဉ်ရှင်သန်ရေး

အကျဉ်းချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံကို အာရှနှင့် ပစိဖိတ်ဒေသအတွင်း ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ အကြွယ်ဝဆုံး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုကြပါသည်။ သို့သော် ကောင်းမွန်မှန်ကန်သည့် ဇီဝမျိုးကွဲများထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ခြင်းနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းတို့အတွက် နှစ်ပေါင်းများစွာ ပူးပေါင်းကြိုးပမ်းအားထုတ်နိုင်မှု မရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံ၏ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ယုတ်လျော့ခဲ့ရပြီးဖြစ်ပါသည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ (IUCN) ၏ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ အစီရင်ခံစာအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အပင်နှင့် တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန် မျိုးစိတ်ပေါင်း (၄၆၅) မျိုးရှိသည့်အနက်မှ (၃၅၆) မျိုးမှာ မျိုးသုဉ်းပျောက်ကွယ်ရန် အန္တရာယ်ရှိသည့် မျိုးစိတ်များစာရင်းတွင် ပါဝင်နေပါသည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ရေရှည်တည်တံ့ရေးနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများအား ထိရောက်စွာ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် နိုင်ငံအဆင့် မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက်များ၊ မူဝါဒများ၊ ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန အနေဖြင့်လည်း ပြည်တွင်း/ ပြည်ပအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်း၍ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

သုတေသနစာတမ်းတို့ အမှတ် (၃၉)

မာတိကာ

အခန်း	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-	နိဒါန်း	၁
၁	ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ၏ အဓိပ္ပာယ်နှင့် အရေးပါပုံ	၁
၂	ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၏ အခြေအနေ	၂
၃	ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် ကျရောက်လျက်ရှိသော အန္တရာယ်များ	၅
၄	မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းထားရှိမှု	၇
၅	ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်းနှင့်အဖွဲ့အစည်းများ	၁၁
-	နိဂုံး	၁၆

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထာဝစဉ်ရှင်သန်ရေး

နိဒါန်း

၁။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးသည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ရေရှည် မျှော်မှန်းပြီး ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့် အသုံးပြုခြင်းတို့အပေါ်များစွာ တည်မှီပါသည်။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား အခက်အခဲပြဿနာများ၊ အထူးသဖြင့် လက်ရှိပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ် မျိုးဆက်များ၏ လူမှုဘဝသာယာဝပြောရေးအတွက် ဖြေရှင်းပေးနိုင်သောအရာအဖြစ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရှုမြင်ကြပါသည်။¹

၂။ မြန်မာနိုင်ငံကို အာရှနှင့် ပစိဖိတ်ဒေသအတွင်း ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ အကြွယ်ဝဆုံး နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုကြပါသည်။ သို့သော် ကောင်းမွန်မှန်ကန်သည့် ဇီဝမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းတို့အတွက် နှစ်ပေါင်းများစွာ ပူးပေါင်းကြိုးပမ်း အားထုတ်နိုင်မှု မရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံ၏ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ယုတ်လျော့ခဲ့ရပြီးဖြစ်ပါသည်။ အမှန် စင်စစ် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများသည် သက်ရှိများအား ထောက်ပံ့ပေးသောစနစ်၏ အဓိက အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်သည့် အလျောက် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ သာယာဝပြောရေးအတွက် အလွန်ပင်အရေးပါလှပါသည်။²

၃။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများသည် လူသားများ၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်များဖြစ်သော အစားအစာ၊ နေရာ ထိုင်ခင်း၊ အဝတ်အစား၊ အလှကုန်ပစ္စည်း၊ ဆေးဝါးနှင့် အပန်းဖြေခြင်း အစရှိသည်တို့ကို ပံ့ပိုး ပေးသည့် အတွက် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းနှင့် မှန်ကန်စွာ အသုံးပြုခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ပဓာနကျပါသည်။ ထို့အပြင် ရာသီဥတု တည်ငြိမ်မျှတရန် ထိန်းညှိခြင်းသည် ဇီဝ မျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် တည်မှီနေသည့်အတွက် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၏ တန်ဖိုးသည် ပို၍ မြင့်မားလာခဲ့ ပါသည်။³

အခန်း (၁)

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ၏ အဓိပ္ပာယ်နှင့် အရေးပါပုံ

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ၏ အဓိပ္ပာယ်

၄။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုသည်မှာ ကုန်းမြေ၊ လေထု၊ ပင်လယ် နှင့် အခြားသော ရေပြင်ဆိုင်ရာ ဂေဟစနစ်များအပါအဝင် အရင်းအမြစ်များအားလုံးရှိ သက်ရှိသတ္တဝါများ ကွဲပြားခြားနား စွာ တည်ရှိမှု နှင့် ၎င်းတို့ပါဝင်သည့် ဂေဟစနစ်အမျိုးမျိုး ကွဲပြားတည်ရှိမှုပင် ဖြစ်ပါသည်။⁴ ရိုးရှင်းစွာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်မည်ဆိုပါက ယင်းစကားလုံးသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိအပင်များ၊ သတ္တဝါများ၊ သေးငယ်သော

¹ နိုင်ငံအဆင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက်၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ်
² Ibid
³ Ibid
⁴ သစ်တောဦးစီးဌာန၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ Available from; <http://www.fdmocaf.gov.mm/content>, Viewed 14th August 2017.

အဏုဇီဝရုပ်များ၏ သက်ရှိလက္ခဏာပုံစံအမျိုးမျိုးနှင့် ၎င်းသက်ရှိတို့ပါဝင်နေသော ဂေဟစနစ်များ ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို “ကမ္ဘာမြေပေါ်မှ သက်ရှိများ” ဟုမှတ်ယူနိုင်ပါသည်။⁵

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၏ အရေးပါပုံ

၅။ လူသားတို့အသက်ရှင်ရပ်တည်ရေးအတွက် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများပေါ်တွင် တည်မှီနေပါသည်။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများသည် လူသားများ အသက်ရှင်သန်ရပ်တည်ရေးအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော အရာများ ဖြစ်ပါသည်။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများမှ အစားအစာများ၊ ဆေးဝါးများ၊ သစ်တောထွက်ကုန်များ၊ စက်မှု ကုန်ကြမ်းများ၊ အိမ်ဆောက်ပစ္စည်းများ၊ လောင်စာစွမ်းအင်များအပြင် ဆီ၊ ကော်စေး၊ ဖိုင်ဘာ စသဖြင့် ပစ္စည်းအမျိုးပေါင်းမြောက်မြားစွာကို ရရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ဂေဟစနစ်များသည် လေနှင့် ရေကို သန့်စင် ပေးခြင်း၊ အဆိပ်အတောက်များကို ဖယ်ရှားနိုင်ခြင်း၊ ရေလွှမ်းမိုးခြင်းကို လျော့နည်းစေခြင်း၊ မုန်တိုင်း ဒဏ်ကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း၊ မြေဆီလွှာတိုက်စားမှုကို ကာကွယ်ခြင်း၊ ရာသီဥတုကို ထိန်းညှိ ပေးခြင်း၊ ဝတ်မှုန်ကူးခြင်းနှင့် အစေ့များပျံလွင့်စေနိုင်ခြင်း၊ အနားယူအပန်းဖြေနိုင်ခြင်း၊ သဘာဝ အလှအပများ ပေးစွမ်းနိုင်ခြင်းစသည့် အကျိုးကျေးဇူးများကိုလည်း ရရှိစေနိုင်ပါသည်။⁶

အခန်း (၂)

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၏ အခြေအနေ

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကြွယ်ဝမှုအခြေအနေ

၆။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်သန်းပေါင်း ၃၀၀၀ ကျော် ဇီဝလောကကြီး တရွေ့ရွေ့ ဆင့်ကဲဖြစ်စဉ်မှ ဖြစ်တည်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင်ရှိနေသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ မျိုးစိတ်များ၏ အရေအတွက်ကို ယခုအချိန်ထိ တိတိကျကျမသိရှိနိုင်သေးသော်လည်း ခန့်မှန်းခြေအရ မျိုးစိတ်ပေါင်း ၁၄ သန်းခန့်ရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းကြပါသည်။ ၎င်းတို့အနက်မှ ၁.၇၅ သန်းခန့်ကိုသာ အမျိုးအမည် ခွဲခြားဖော်ပြနိုင်ပါသည်။⁷

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ

စဉ်	အုပ်စု	မျိုးခွဲပြီးမျိုးစိတ်	ခန့်မှန်းမျိုးစိတ်
၁	ဘက်တီးရီးယား	၄၀၀၀	၁၀၀၀၀၀၀
၂	ပရိုတိုစစ်	၈၀၀၀	၆၀၀၀၀၀

⁵ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာပညာပေးစာအုပ်၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

⁶ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာပညာပေးစာအုပ်၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

⁷ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာပညာပေးစာအုပ်၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

စဉ်	အုပ်စု	မျိုးခွဲပြီးမျိုးစိတ်	ခန့်မှန်းမျိုးစိတ်
၃	မိုး	၇၀၀၀၀	၁၅၀၀၀၀၀
၄	အပင်များ	၂၇၀၀၀၀	၃၀၀၀၀၀
၅	တိရစ္ဆာန်များ	၁၃၂၀၀၀၀	၁၀၆၀၀၀၀၀
၆	စုစုပေါင်း	၁၇၄၄၀၀၀	၁၄၀၀၀၀၀၀ ^၈

Source: ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ ပညာပေးစာအုပ်၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ မျိုးစိတ်များကြွယ်ဝမှုနှင့် ဒေသရင်းမျိုးစိတ်များ

၇။ နိုင်ငံအတွင်း လတ္တီကျု၊ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အမြင့်နှင့် ရာသီဥတုတို့ မြင့်မားစွာ ပြောင်းလဲမှုများပြားခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကွဲပြားခြားနားသော ကျက်စားနယ်မြေများ ထောက်ပံ့ပေးလျက်ရှိပြီး အပင်မျိုးစိတ်များစွာ ကြွယ်ဝပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အိန္ဒိယ၊ မလေးရှား၊ စီနီ-ဟိမဝန္တာ နှင့် အင်ဒိုချိုင်းနားစသော အပင်မျိုးစုံမျိုးကွဲကြွယ်ဝရာ အဓိက နေရာ (၄) ခုဆုံရာတွင် တည်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းသည် အရှေ့တောင်အာရှ ကုန်းတွင်းဒေသတွင် အပင်မျိုးစိတ်အကြွယ်ဝဆုံး နှင့် အကွဲပြားဆုံးနေရာတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၄၀ ခုနှစ် လောက်ကတည်းက ၎င်းဒေသတွင် အပင်မျိုးစိတ်ပေါင်း (၆၀၀၀) ခန့်ရှိသည်ဟု မှတ်တမ်းတင်ထားပြီး ၂၅% မှာ ဒေသရင်းမျိုးစိတ်များဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံ၏ အပင်မျိုးစိတ်များကြွယ်ဝမှုသည် ပိုမို မြင့်မားနိုင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ မျိုးစိတ်များအား ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းအရ မျိုးရင်း (၂၇၇)၊ မျိုးစု (၂၃၇၁) နှင့် မျိုးစိတ်ပေါင်း ၁၁၈၀၀ ရှိပါသည်။ မျိုးစိတ်များကြွယ်ဝမှုနှင့် ဒေသရင်းမျိုးစိတ်များ တွေ့ရှိရမှုတို့ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ အရ မြန်မာနိုင်ငံသည် အပင်နှင့် ကျောရိုးရှိ သတ္တဝါမျိုးစိတ်များတွေ့ရှိရမှုမှာ သာမန်ထက် များပြားသည်။^၉

၈။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးအသင်း (IUCN) ၏ လေ့လာဆန်းစစ်ချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အပင်မျိုးကွဲမှုနယ်မြေ (၄) ခုခွဲခြားသတ်မှတ်ထားပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း (ခန့်မှန်းမျိုးစိတ်ပေါင်း ၆၀၀၀)၊ တနင်္သာရီ (ခန့်မှန်းမျိုးစိတ်ပေါင်း ၃၀၀၀)၊ နတ်မတောင်အမျိုးသားဥယျာဉ်နှင့် ချင်းတောင်တန်းများ (ခန့်မှန်းမျိုးစိတ်ပေါင်း ၂၅၀၀) နှင့် ပဲခူးရိုးမဒေသ (ခန့်မှန်းမျိုးစိတ်ပေါင်း ၂၀၀၀) တို့ကို တွေ့ရှိပါသည်။^{၁၀}

^၈ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာပညာပေးစာအုပ်၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ
^၉ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာပညာပေးစာအုပ်၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ၊ www.fdmoeaf.gov.mm/book/environmental-book, Viewed 14-8-2017
^{၁၀} Ibid

၉။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအား အာရှ နှင့် ပစိဖိတ်ဒေသတွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ အကြွယ်ဝဆုံး နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံဖြစ်သတ်မှတ်ထားပြီး အမျိုးအစားအများအပြားအား အောက်ပါအတိုင်းတွေ့ရှိရပါသည်။¹¹

(က) မြန်မာနိုင်ငံရှိ အပင်နှင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ်များ

စဉ်	မျိုးစိတ်အုပ်စု		မျိုးစိတ်အရေအတွက်		မှတ်ချက်
			လက်ရှိ	ယခင်	
၁	အပင်မျိုးစိတ်များ		၁၁၈၂၄	၁၁၈၀၀	(+၂၄)
၂	နို့တိုက်သတ္တဝါ		၂၅၂	၂၅၁	(+၁)
၃	တွားသွား	မြွေ	၁၇၄	၁၅၃	(+၂၁)
		ပုတ်သင်မျိုးနွယ်	၈၇	၈၇	
		လိပ်	၃၂	၃၂	
		မိကျောင်း	၂	၂	
၄	ကုန်းနေရေနေ	ဖား	၁၃၆	၇၉	
		လျှော	၂	၂	
		ရေပုတ်သင်မျိုးနွယ်	၁	၁	
၅	ငါး	ရေချိုမျိုးစိတ်	၃၁၀	၃၁၀	
		ရေငန်မျိုးစိတ်	၄၆၅	၄၆၅ ¹²	

(ခ) မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒေသရင်းမျိုးစိတ်များ

စဉ်	မျိုးစိတ်အုပ်စု	မျိုးစိတ်အရေအတွက်		မှတ်ချက်
		လက်ရှိ	ယခင်	
၁	အပင်မျိုးစိတ်များ	၈	၈	
၂	နို့တိုက်သတ္တဝါ	၁	၁	
၃	ငှက်	၆	၄	(+၂)

¹¹ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ www.fdmocaf.gov၊ Viewed 10-8-2017

¹² ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ကွန်ဗင်းရှင်းဆိုင်ရာ ပဉ္စမအကြိမ်မြောက် နိုင်ငံအဆင့် အစီရင်ခံစာ၊ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ မတ်လ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ Viewed 10-8-2017

စဉ်	မျိုးစိတ်အုပ်စု	မျိုးစိတ်အရေအတွက်		မှတ်ချက်
၄	တွားသွား	၂၂	၇	(+၁၅)
၅	ကုန်းနေရေနေ	၆	-	(+၆) ¹³

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မျိုးသုဉ်းပျောက်ကွယ်ရန် ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသည့် မျိုးစိတ်အရေအတွက်အချို့

၁၀။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ (International Union of Conservation of Nature – IUCN) ၏ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ မျိုးသုဉ်းပျောက်ကွယ်ရန် အန္တရာယ်ရှိသည့် မျိုးစိတ်များ စာရင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ သဘာဝအပင်နှင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ်ပေါင်း (၃၅၆) မျိုးပါရှိပါသည်။¹⁴

မျိုးသုဉ်းပျောက်ကွယ်ရန် ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသည့် မျိုးစိတ်များ

စဉ်	မျိုးစိတ်အုပ်စု	မျိုးသုဉ်းလူနီး	မျိုးသုဉ်းရန်အန္တရာယ်ရှိ	အမျိုးသုဉ်းရန်အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်	စုစုပေါင်း
၁	နို့တိုက်သတ္တဝါများ	၂	၁၈	၂၉	၄၉
၂	ငှက်များ	၈	၁၀	၂၇	၄၅
၃	တွားသွားသတ္တဝါများ	၅	၇	၁၀	၂၂
၄	ငါးများ	၇	၁၁၆	၁၄	၁၃၇
၅	ကျောရိုးမဲ့ရေနေသတ္တဝါများ	၀	၃	၄၄	၄၇
၆	အပင်များ	၁၄	၁၃	၂၉	၅၆
	စုစုပေါင်း	၃၆	၁၆၇	၁၅၃	၃၅၆ ¹⁵

Source: ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ကွန်ဗင်းရှင်းဆိုင်ရာ ပဉ္စမအကြိမ်မြောက် နိုင်ငံအဆင့် အစီရင်ခံစာ၊ မတ်လ ၂၀၁၄ ခုနှစ်

အခန်း (၃)

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ်ကျရောက်လျက်ရှိသော အန္တရာယ်များ

၁၁။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဂေဟစနစ်များ နှင့်ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများသည် တွန်းအားများနှင့် ယင်းတို့၏ နောက်ခံအကြောင်းအရာများကြောင့် အန္တရာယ် အများအပြားနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ ဂေဟ စနစ်များနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ်ကျရောက်လျက်ရှိသည့် အန္တရာယ်များနှင့် ယင်းတို့ကို ဖြစ်စေသည့် နောက်ခံအကြောင်းအရင်းများကို လေ့လာဖော်ထုတ်ရန် လိုအပ်ဆဲဖြစ်ပါသည်။ အန္တရာယ်

¹³ သစ်တောဦးစီးဌာန၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ available from; <http://www.fdmoeaf.gov.mm/content>, Viewed 14th August 2017.

¹⁴ Ibid

¹⁵ Ibid

ဖြစ်စေသည့် အကြောင်းအရင်းများကို ပြည့်စုံစွာ လေ့လာနိုင်ခြင်း မရှိသေးသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် ကျရောက်လျက်ရှိသော အန္တရာယ်များကို အောက်ပါအတိုင်း လေ့လာ တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်-

- (က) မြေအသုံးချမှုများ
 - (ခ) တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် တရားမဝင်သတ်ဖြတ်မှု၊ ရောင်းဝယ်မှု
 - (ဂ) ကျူးကျော်ဝင်ရောက်လာသော မျိုးစိတ်များ
 - (ဃ) စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် ကျရောက်လျက်ရှိသော အန္တရာယ်များ
 - (င) အန္တရာယ်ကျရောက်မှုများကို ဖြစ်စေသည့် နောက်ခံအကြောင်းအရင်းများ
 - (၁) ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု
 - (၂) စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှုနှင့် သုံးစွဲမှုများပြားလာမှု
 - (၃) အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ၏ သဘာဝသယံဇာတလိုအပ်ချက်မြင့်တက်လာမှု
 - (၄) ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လုံခြုံမှု အစီအမံ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရှိမှု
 - (၅) ခိုင်မာသည့် မြေအသုံးချမှုဝါဒမရှိမှု
 - (၆) ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အစီအစဉ်များ ချမှတ်ရာတွင် ဂေဟစနစ်များ၊ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ တန်ဖိုးတို့အားထည့်သွင်းခြင်း အားနည်းမှု
 - (၇) ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် ပြည်သူလူထု၏ ထောက်ခံ အားပေးခြင်း နည်းပါးမှု
 - (စ) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့်ထိခိုက်နိုင်မှု¹⁶

တိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ်များအားအလွန်အကျွံထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း

၁၂။ အင်ဒို- မြန်မာ ဒေသတွင်း၌ ထိန်းချုပ်မှုမရှိသော၊ ရေရှည်တည်တံ့မှုမရှိသော ထုတ်ယူသုံးစွဲမှု များနှင့် တရားမဝင် ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းတို့ကြောင့်တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ်အများအပြားမှာ မျိုးသုဉ်း ပျောက်ကွယ်လုနီးပါး အန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့လျက်ရှိပြီး အခြားမျိုးစိတ်များ၏ အရေအတွက် အပေါ်တွင်လည်း ဆိုးရွားစွာ သက်ရောက်မှုဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း အလားတူ

¹⁶ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ကွန်ဗင်းရှင်းဆိုင်ရာ ပဉ္စမအကြိမ်မြောက် နိုင်ငံအဆင့်အစီရင်ခံစာ၊ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တော ရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၊ www.moecaf.gov.mm/book/856, Viewed 10-8-2017

ကိစ္စရပ်များ တွေ့ကြုံနေရကာ သဘာဝနယ်မြေ ၇၀% တွင် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များအား အမဲလိုက် ဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်မှုများရှိနေပြီး နိုင်ငံအဆင့်တွင် မျိုးစိတ်အတော်များများမှာ မျိုးသုဉ်းပျောက်ကွယ်မှု အန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင် ကြုံတွေ့နေရပါသည်။¹⁷

အပင်မျိုးစိတ်များ အလွန်အကျွံထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း

၁၃။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အပင်မျိုးစိတ်များ အလွန်အကျွံထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အသေးစိတ် ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက် အနည်းငယ်သာရှိသေးသော်လည်း ပမာဏအနေဖြင့် ကြီးမားနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တောင်ပေါ်ဒေသများ၌ လူဦးရေသိပ်သည်းမှုသည် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့်နှိုင်းယှဉ် ပါက နည်းပါးသော်လည်း လူပယောဂကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် သက်ရောက်မှုမှာ တစ်နေ့တခြား များပြားလာလျက်ရှိပါသည်။ စီးပွားဖြစ်အပင်များထုတ်ယူသုံးစွဲမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံနေရာဒေသအနှံ့အပြားတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ပြဿနာတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။¹⁸

အလွန်အကျွံငါးဖမ်းခြင်း

၁၄။ မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေအများစုသည် စားနပ်ရိက္ခာနှင့် ဝင်ငွေရရှိရေးအတွက် ရေချိုငါးများ အပေါ်တွင် မှီခိုနေကြပါသည်။ အသေးစားငါးဖမ်းခြင်းလုပ်ငန်းအား နိုင်ငံနေရာ အနှံ့အပြားလုပ်ကိုင်ကြပြီး အထူးသဖြင့် အဓိကမြစ်ကြီးများတစ်လျှောက်နှင့် ကန်ကြီးများတွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ ငါးဖမ်းသည့် စနစ်သည် ငါးကောင်ရေအပေါ် မည်သို့အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည်ကို အသေးစိတ်မသိရသေးသော်လည်း လက်ရှိအခြေအနေတွင် ရေရှည်တည်တံ့မှုရှိနိုင်မည့် နည်းစနစ် အဖြစ် လက်ခံထားကြပါသည်။ အဆိပ်ခတ်၍ ငါးဖမ်းခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံနေရာအနှံ့အပြားရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအတွက် ခြိမ်းခြောက်မှု တစ်ခု အဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါသည်။¹⁹

အခန်း (၄)

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းထားရှိမှု

၁၅။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပထမဦးဆုံး သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေအဖြစ် တောင်ကြီးငှက်ဘေးမဲ့ တောအား ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၀ အစောပိုင်းနှစ်များတွင် မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ နှင့် ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးမှု အစီအစဉ် (UNDP) တို့ ပူးပေါင်းပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး နှင့် အမျိုးသားဥယျာဉ်များ စီမံကိန်း (Nature Conservation National Park Project - NCNPP) ကို စတင်ခဲ့ပြီး ခေတ်သစ် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးအား စတင်ခဲ့သည်။²⁰

¹⁷ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ကွန်ဗင်းရှင်းဆိုင်ရာ ပဉ္စမအကြိမ်မြောက် နိုင်ငံအဆင့်အစီရင်ခံစာ၊ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တော ရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၊ www.moecaf.gov.mm/book/856, Viewed 10-8-2017
¹⁸ နိုင်ငံအဆင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက်၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ်
¹⁹ နိုင်ငံအဆင့်ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက်၊ ၂၀၁၁ခုနှစ်၊
²⁰ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊သဘာဝနယ်မြေ၊www.fdmoeaf.gov.mm/content,Viewed 10-8-2017

၁၆။ မြန်မာ့သစ်တောမူဝါဒ (၁၉၉၅) တွင် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများအား နိုင်ငံဧရိယာ၏ ၅% ဖြစ်စေရန် သတ်မှတ် ထားသည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင်ရေးဆွဲခဲ့သော အမျိုးသားသစ်တောကဏ္ဍ နှစ်(၃၀) ပင်မ စီမံကိန်း (၂၀၀၁-၀၂ - ၂၀၃၀-၃၁) တွင် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများအား နိုင်ငံ ဧရိယာ၏ ၁၀% ဖြစ်စေရန် တိုးချဲ့သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများသည် မြောက်ဘက်ပိုင်း အလယ်ပိုင်းသစ်တောများမှ တောင်ဘက်ပိုင်း ဒီရေတော နှင့် အပူပိုင်းမိုးသစ်တောများအထိ ကိုယ်စားပြုပါသည်။²¹

၁၇။ မြန်မာနိုင်ငံအဝှမ်းတွင်ရှိသော သစ်တောများနှင့် ယင်းတို့အတွင်း မှီတင်းနေထိုင်သော တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် သစ်တောဦးစီးဌာန၏ အောက်တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သားငှက်တိရစ္ဆာန်ထိန်းသိမ်းရေးဌာနကို ဖွဲ့စည်းထားရှိပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဌာနအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့်အဝှမ်းဥယျာဉ်မျိုးစုံ နှင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ဘေးမဲ့တော စုစုပေါင်း (၃၉) ခုကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ (၃၉) ခု အနက် (၇) ခုမှာ အာဆီယံအမွေအနှစ်ဥယျာဉ် စာရင်းတွင်ပါဝင်ပြီး နိုင်ငံအလိုက် အရေအတွက်အားဖြင့် အများဆုံး ဖြစ်သည်။

၁၈။ အာဆီယံအမွေအနှစ် ဥယျာဉ်များအဖြစ် သတ်မှတ်ခံထားရသော သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများမှာ ခါကာဘိုရာဇီ အမျိုးသားဥယျာဉ်၊ အင်းတော်ကြီး တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ဘေးမဲ့တော၊ အလောင်းတော်ကသပအမျိုးသားဥယျာဉ်၊ အင်လေးကန်ဘေးမဲ့တော၊ နတ်မတောင် အမျိုးသား ဥယျာဉ်၊ မိန်းမလှကျွန်းတောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ဘေးမဲ့တောနှင့် လန်ပိအဏ္ဏဝါ အမျိုးသားဥယျာဉ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ မိုးယွန်းကြီး အင်းတောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ဘေးမဲ့တောအား ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အရေး ပါသော ငှက်မျိုးစိတ်များ ကျက်စားနေမှုကြောင့် Ramsar Site အဖြစ် ၂၀၀၅ ခုနှစ်မှစ၍ သတ်မှတ်ထားပါသည်။²² ယင်းတို့၏ စုစုပေါင်းဧရိယာမှာ (၁၅၀၂၁.၈၈) စတုရန်းမိုင်ရှိပြီး နိုင်ငံ ဧရိယာ၏ (၅.၇၅%) ရှိပါသည်။

၁၉။ ဥယျာဉ်/ဘေးမဲ့တောများကို စီမံအုပ်ချုပ်ရန် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးများကို ဖွင့်လှစ်ထားပြီး ဝန်ထမ်းအင်အားများ ဖြည့်တင်း၍ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များကို အမဲလိုက် သတ်ဖြတ်ခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် ကင်းလှည့်ထိန်းသိမ်းခြင်းကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဥယျာဉ်/ ဘေးမဲ့ တောများ အနီးနေကျေးရွာများမှ ပြည်သူလူထု၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကိုရရှိရန် ပညာပေးစည်းရုံးလျက် ရှိပါသည်။

²¹ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ သဘာဝနယ်မြေ၊ www.fdmoecef.gov.mm/content, Viewed 10-8-2017
²² သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ သဘာဝနယ်မြေ၊ www.fdmoecef.gov.mm/content, Viewed 10-8-2017

ဥယျာဉ်/ ဘေးမဲ့တောများအတွင်း ဂေဟစနစ်များ ရှင်သန်ဖြစ်ထွန်းရေး၊ တောရိုင်း တိရစ္ဆာန်များ ရှင်သန်ပေါက်ပွားရေးတို့ အတွက် အထူးအလေးထား ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ ကာကွယ်ထားသော တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များနှင့် သဘာဝအပင်များကို တရားမဝင် သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ အမဲလိုက်ခြင်း၊ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်း၊ မွေးမြူခြင်း၊ လက်ဝယ်ထားခြင်း၊ သယ်ယူခြင်း၊ ပြည်ပသို့ တင်ပို့ခြင်းတို့ကို နယ်မြေခံသစ်တောဦးစီးဌာန၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရဲတပ်ဖွဲ့၊ အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန၊ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး ဦးစီးဌာနနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်း၍ ဖမ်းဆီး ကာကွယ် ထိန်းသိမ်းရေးယူလျက် ရှိပါသည်။²³

ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု

၂၀။ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သစ်တောဦးစီးဌာန၊ အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ IUCN ၊ သားငှက်ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ WCS ကမ္ဘာ့သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ WWF တို့ ပူးပေါင်းဖွင့်လှစ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ခြိမ်းခြောက်မှုခံနေရသော မျိုးစိတ်များ၏ နိုင်ငံအဆင့် အနီရောင်စာရင်းရေးဆွဲနိုင်ရေး စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ရေး အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲ သင်တန်းဖွင့်ပွဲ အခမ်းအနားများ၊ ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသည့် မျိုးစိတ်များ၏ နိုင်ငံအဆင့် အနီရောင်စာရင်း (National Red List of Threatened Species) သည် မျိုးစိတ်များနှင့် ယင်းတို့၏ ဂေဟစနစ်များအတွက် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဦးစားပေး ဆောင်ရွက် နိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း လုပ်ငန်းများကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အား ထိခိုက်မှု အနည်းဆုံး ဖြစ်အောင် လမ်းညွှန်နိုင်မည်ဖြစ်သဖြင့် သစ်တောဦးစီးဌာနသည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ထိရောက် အကျိုးရှိစွာ ထိန်းသိမ်းနိုင်ရေးအတွက် မိတ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်း၍ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပခဲ့ပါသည်။²⁴

၂၁။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဌာနအဖွဲ့အစည်းများနှင့်လည်း ပူးပေါင်း၍ ဇီဝ မျိုးစုံမျိုးကွဲ ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေသော အဓိကဌာနအဖွဲ့ အစည်းများမှာ-

- (က) သစ်တောသယံဇာတပတ်ဝန်းကျင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး နှင့် ထိန်းသိမ်းရေးအသင်း (FREDA)၊
- (ခ) ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ နှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး အသင်း (BANCA)၊
- (ဂ) ဂေဟစနစ်နှင့် စီးပွားဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးအဖွဲ့ (ECODEV)၊

²³ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ သဘာဝနယ်မြေ၊ www.fdmoeaf.gov.mm/content, Viewed 10-8-2017

²⁴ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း/ပြည်တွင်း/ပြည်ပအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ၊ www.fdmoeaf.gov.mm/protection, Viewed 10-8-2017

- (ဃ) မြန်မာနိုင်ငံပန်းဝါသနာရှင်အသင်း (MFA) နှင့်
 - (င) မြန်မာသဘာဝ နှင့် ငှက်ဝါသနာရှင်များ အသင်း (MBNS)
- တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။²⁵

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့် ဥပဒေများ

၂၂။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ရေရှည်တည်တံ့ရေး နှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများအား ထိရောက်စွာ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးတို့အတွက် နိုင်ငံအဆင့် မဟာဗျူဟာ နှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက်များ၊ မူဝါဒများ၊ ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းထားရှိပြီး ဖြစ်ပါသည်။

၂၃။ နိုင်ငံအဆင့်မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်-

- (က) မြန်မာ ၂၁ ရာစု အစီအစဉ် (Myanmar Agenda 21) (၁၉၉၇)၊
- (ခ) အမျိုးသားအဆင့် သစ်တောကဏ္ဍပင်မစီမံကိန်း (National Forestry Sector Master Plan -NFMP) (၂၀၀၁-၀၂- ၂၀၃၀-၃၁)
- (ဂ) နိုင်ငံအဆင့် ဇီဝလုံခြုံမှု မူဘောင် (National Bio-safety Framework) (၂၀၀၆) မူကြမ်း၊
- (ဃ) နိုင်ငံအဆင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာ နှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက် (National Biodiversity Strategy and Action Plan – NBSAP) (၂၀၁၁)။²⁶

၂၄။ မူဝါဒဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်-

(က) သစ်တောဥပဒေ	၁၉၉၂
(ခ) တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့်သဘာဝအပင်များကာကွယ်ရေးနှင့် သဘာဝနယ်မြေများထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ	၁၉၉၄
(ဂ) သစ်တောနည်းဥပဒေ	၁၉၉၄
(ဃ) သစ်တောမူဝါဒ	၁၉၉၅
(င) တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့်သဘာဝအပင်များကာကွယ်ရေးနှင့် သဘာဝနယ်မြေများ ထိန်းသိမ်းရေးနည်းဥပဒေ ²⁷	၂၀၀၂

²⁵ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း/ပြည်တွင်း/ပြည်ပအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုများ၊ www.fdmocaf.gov.mm/protection, Viewed 10-8-2017

²⁶ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့် ဥပဒေများ၊ www.fdmocaf.gov.mm/protection, Viewed 10-8-2017

အခန်း(၅)

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ

၂၅။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ထာဝစဉ်တည်တံ့သော သဘာဝသယံဇာတအရင်းအမြစ်များအား အသုံးပြုခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်စာချုပ်များကို လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။²⁸ သဘောတူညီချက်ပါ ကတိကဝတ်အများစုမှာ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ထိရောက်မှုရှိသော ထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်းများကို အပြည့်အဝအကောင်အထည်ဖော်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်း၍ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းများကို လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းများစွာကပင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ၎င်းစီမံကိန်းများတွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား စာရင်းကောက်ယူခြင်း၊ ရှာဖွေစူးစမ်းခြင်းနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်သော သဘာဝသယံဇာတအရင်းအမြစ်များ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းအား လေ့လာခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ အဓိက နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်၊ ကွန်ဗင်းရှင်း နှင့် အဖွဲ့အစည်းများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်-

(က) ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း (Convention on Biological Diversity - CBD) ။

CBD သည် ၁၉၉၃ ခုနှစ်မှ စတင်အာဏာသက်ရောက်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၀ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ အထိ (၁၉၃) နိုင်ငံမှ ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရန်၊ စဉ်ဆက်မပြတ်အသုံးပြုနိုင်ရန်နှင့် မျိုးရိုးဗီဇအရင်းအမြစ်များကို ညီတူညီမျှ အသုံးပြုနိုင်ရန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၌ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများဆိုင်ရာ ထင်ရှားအရေးပါသော ဒေသများကို သတ်မှတ်ခြင်း၊ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ တည်ထောင်ခြင်း၊ အတန်းအစား လျော့ကျနေသော ဂေဟစနစ်တို့ကို ပြန်လည်တည်ထောင်ခြင်း၊ မျိုးစိတ်များရှင်သန်နိုင်သည့် အရေအတွက်ကို ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ လိုအပ်သော တရားဥပဒေရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခြင်း သို့မဟုတ် မျိုးသုဉ်းပျောက်ကွယ်ရန် အန္တရာယ်ရှိသော မျိုးစိတ်များအား ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်းဖြင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းကို အဆင့်မြှင့်တင်နိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် CBD ကို ၁၉၉၄ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါသည်။

²⁷ သစ်တောဦးစီးဌာန၊ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့် ဥပဒေများ၊ www.fdmocaf.gov.mm/protection၊ Viewed 14-8-2017
²⁸ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း၊ www.fdmocaf.gov၊ Viewed 10-8-2017

(ခ) မျိုးသုဉ်းရန် အန္တရာယ်ရှိသော တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် သစ်ပင်ပန်းမန်များနိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်း(CITES)။ မျိုးသုဉ်းရန်အန္တရာယ်ရှိသော တောရိုင်း တိရစ္ဆာန်နှင့် သစ်ပင်ပန်းမန်များ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း (CITES) သည် ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၁ ခုနှစ် အထိ စာရင်းအရ (၁၇၅) နိုင်ငံက အဖွဲ့ဝင် အဖြစ် လက်မှတ်ထိုးပြီး ဖြစ်ပါသည်။ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် နှင့် ယင်းတို့မှ ထွက်ရှိသည့် ပစ္စည်းများရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုအား ရေရှည်စီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ တည်ထောင် ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများဖြင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ထွက် ပစ္စည်းများ နိုင်ငံတကာရောင်းဝယ်မှုများကို ပုံမှန်ဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ တောရိုင်း တိရစ္ဆာန်များအပေါ် နိုင်ငံ၏အချုပ်အခြာလွှမ်းမိုးမှုကိုလည်း အသိအမှတ်ပြုရန် ရည်ရွယ် ပါသည်။ CITES သည် ရောင်းဝယ်မှုများကို ပုံမှန်ဖြစ်စေရေး အတွက် မျိုးစိတ်စာရင်း များအား နောက်ဆက်တွဲ (၃)ခုဖြင့် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ နောက်ဆက်တွဲ (၁) နှင့် (၂)တို့မှာ အဓိကနောက်ဆက်တွဲများဖြစ်ပြီး နောက်ဆက်တွဲ (၁) မှာ စီးပွားရေးအရ ရောင်းဝယ်မှု မပြုရသော မျိုးစိတ်စာရင်းဖြစ်၍ (၂) မှာ နိုင်ငံတကာကြီးကြပ်မှုအောက်မှ ရောင်းဝယ် ရသော မျိုးစိတ်စာရင်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် CITES သို့ ၁၉၉၇ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ဝင်ရောက်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံအတွင်း တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များအား အလွန်အကျွံ သတ်ဖြတ်မှုကို တားဆီးရာတွင် ထင်ရှားသည့် မောင်းနှင်အားတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်ကွန်ဗင်းရှင်း (World Heritage Convention - WHC) ။ WHC သည် ၁၉၇၅ ခုနှစ်မှ စတင်အသက်ဝင်ပြီး ၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ အထိ စာရင်းအရ (၁၉၂) နိုင်ငံမှ ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် သဘာဝဆိုင်ရာ အထိမ်းအမှတ်များ၊ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ထူးခြားထင်ရှားသည့် တန်ဖိုးများရှိသည့် ဒေသ များကို ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်ဒေသများအဖြစ် သတ်မှတ်၍ ထာဝစဉ်ထိန်းသိမ်းသွားရန် ရည်ရွယ် ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် WHC သို့ ၁၉၉၄ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၂၉ ရက်နေ့၌ သဘောတူ ဝင်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ UNESCO နှင့် ပူးပေါင်း၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝနယ်မြေများအား ကမ္ဘာ့သဘာဝအမွေအနှစ်နေရာ(World Natural Heritage Site) များအဖြစ် သတ်မှတ် နိုင်ရေး ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလအတွင်း ကျင်းပခဲ့သည့် အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲမှ မြန်မာနိုင်ငံရှိသဘာဝနေရာ ဒေသ(၇)ခုအား ကမ္ဘာ့သဘာဝအမွေအနှစ် စာရင်းဝင်လျာထားနေရာများ (Tentative list) အဖြစ် ရွေးချယ်သတ်မှတ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်း ကျင်းပခဲ့သည့် ဆက်စပ် ပတ်သက်သူများအကြံပြု ဆွေးနွေးပွဲမှအကြံပြုချက်များအရ လျာထားနေရာ(၇) ခု အနက်မှ နတ်မတောင်အမျိုးသား ဥယျာဉ်နှင့် အင်းတော်ကြီးဘေးမဲ့တောတို့အား ကမ္ဘာ့သဘာဝ အမွေအနှစ် စာရင်းဝင်

နေရာအဖြစ် ရွေးချယ်အဆိုပြုနိုင်ရေးအတွက် ဦးစားပေး ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ ဦးစားပေးနေရာ (၂) ခု အနက်မှ တစ်ခုအား ကမ္ဘာ့သဘာဝအမွေအနှစ် စာရင်းဝင် ဦးစားပေး နေရာအဖြစ် ရွေးချယ်အဆိုပြုနိုင်ရေး လုပ်ငန်းအဆင့်များ ဆက်လက် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အတွက် UNESCO မှ Expert Mission အဖွဲ့သည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ မေလအတွင်း နတ်မတောင်အမျိုးသားဥယျာဉ်နှင့် အင်းတော်ကြီးဘေးမဲ့တောတို့သို့ သွားရောက်၍ ဒေသအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ နှင့် တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးခြင်း နှင့် လေ့လာခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။ Expert mission အဖွဲ့မှ ခါကာဘိုရာဇီ အမျိုးသားဥယျာဉ်အား ဦးစားပေးနေရာအဖြစ် ထပ်မံရွေးချယ်၍ လေ့လာဆန်းစစ်မှုများ ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ရန် အကြံပြုထားပါသည်။

(ဃ) **ရမ်ဆာကွန်ဗင်းရှင်း(Ramsar Convention)**။ ရမ်ဆာကွန်ဗင်းရှင်းသည် ၁၉၇၅ ခုနှစ်မှ စတင်အသက်ဝင်၍ ရေပျော်ငှက်များကျက်စားသည့် အရေးကြီးသော ရေတိမ်ဒေသများ ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်းအဖြစ်လည်းအသိများပါသည်။ ယခုအထိအဖွဲ့ဝင် (၁၄၄) နိုင်ငံ ဝင်ရောက်လက်မှတ်ရေးထိုးပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ရေတိမ်ဒေသထိန်းသိမ်းရေးနှင့် အမြော်အမြင်ရှိစွာအသုံးပြုနိုင်ရေးအတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မူဘောင်များချမှတ် ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလအထိ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ များမှ ရမ်ဆာနယ်မြေ (Ramsar Site) ပေါင်း (၁၄၀၁) ခုကို အဆိုပြုခဲ့ပြီး စုစုပေါင်းဧရိယာ ဟက်တာ (၁၂၃) သန်း ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ရမ်ဆာကွန်ဗင်းရှင်းကို ၂၀၀၅ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၁၇ ရက်နေ့တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီး မိုးယွန်းကြီးအင်းဘေးမဲ့တောအား နိုင်ငံ၏ ပထမဆုံး ရမ်ဆာနယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ခံခဲ့ရပါသည်။ မိုးယွန်းကြီးအပြင် ရမ်ဆာနယ်မြေ စာရင်းဝင်ဖြစ်နိုင်သည့် အခြားရေတိမ်ဒေသများကိုလည်း ထိန်းသိမ်းလျက်ရှိပြီး ရမ်ဆာ နယ်မြေများအဖြစ် ရွေးချယ်သတ်မှတ်နိုင်ရေး နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

(င) **လူ နှင့် ဇီဝအဝန်းအစီအစဉ် (Man and the Biosphere - MAB Programme)**။ MAB အစီအစဉ်သည် ကုလသမဂ္ဂပညာရေး၊ သိပ္ပံနည်းပညာနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအကြား ဆက်သွယ်ရန်တာဝန်ယူထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ် နှင့် အမျိုးသားကော်မတီတို့မှတစ်ဆင့် လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ပါသည်။ သဘာဝ နှင့် လူမှုရေးသိပ္ပံ နည်းပညာနယ်ပယ်အတွင်း ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး နှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် အသုံးပြုနိုင်ရေး၊ လူမှုပတ်ဝန်းကျင် ဆက်သွယ်မှုတိုးတက်လာစေရေး အတွက် အခြေခံများဖွံ့ဖြိုးလာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ MAB အစီအစဉ်၏ အဓိက

ဆောင်ရွက်မှုမှာ ဇီဝအဝန်းချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်မှုဖြစ်ပြီး ဇီဝအဝန်းများတွင် ကုန်းမြေနှင့် ကမ်းရိုးတန်း ဂေဟစနစ်တို့ပါဝင်၍ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း နှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် အသုံးပြုခြင်းတို့ကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် တည်ထောင်ထားသော နယ်မြေများ ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အင်းလေးကန်အား လူသားနှင့် ဇီဝအဝန်း ကြိုးဝိုင်းအဖြစ် သတ်မှတ်ရေးကို သစ်တော ဦးစီးဌာနမှ ကုလသမဂ္ဂ ပညာရေး၊ သိပ္ပံ နှင့် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့ (UNESCO) အကူအညီဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

(စ) အာဆီယံဒေသ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် တရားမဝင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု တားဆီးရေး ကွန်ယက် (ASEAN Wildlife Enforcement Network - ASEAN-WEN) ။ CITES ကွန်ဗင်းရှင်းနှင့် ဆက်စပ်၍ ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံက ကမကထပြု၍ အာဆီယံဒေသအတွင်း တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ သတ်ဖြတ်ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုကို နှိမ်နင်းရန် အာဆီယံဒေသတောရိုင်းတိရစ္ဆာန်တရားမဝင်ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုတားဆီးရေး ကွန်ယက် (ASEAN Wildlife Enforcement Network - ASEAN-WEN) ကို ဖွဲ့စည်းရန် အဆိုပြုခဲ့ပြီး ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ယင်း အဖွဲ့သို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ပြီးလုပ်ငန်းများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံက ASEAN-WEN ၏ (၅)ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေးကို အိမ်ရှင်အဖြစ် လက်ခံကျင်းပခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ASEAN-WEN နှင့် အတူ ကြောင်မျိုးနွယ် ဖြစ်သော ကျား၊ ကျားသစ်တို့ကို တရားမဝင်သတ်ဖြတ် ရောင်းဝယ် ဖောက်ကားခြင်းအား နိုင်ငံတကာရဲတပ်ဖွဲ့ (INTERPOL) နှင့် ပူးပေါင်းနှိမ်နင်းလျက် ရှိပါသည်။ ASEAN-WEN လုပ်ငန်းများကိုအထောက်အကူဖြစ်စေရန် ဥယျာဉ်များ အတွင်း ကင်းလှည့် သတင်းထောက်လှမ်းခြင်း၊ ပထဝီသတင်းအချက်အလက်စနစ် တည်ဆောက်ခြင်း (RS/GIS)၊ အပင်အမျိုးအမည်၊ တိရစ္ဆာန်အမျိုးအမည် စာရင်းကောက်ယူခြင်း၊ ခွဲခြားခြင်း၊ အပင်/ တိရစ္ဆာန်ဆိုင်ရာ မှုခင်းဆေးပညာ (Forensic)၊ သတင်း နှင့် အချက်အလက် ဖလှယ်ခြင်းစသော သင်တန်းများသို့ဝန်ထမ်းများကို တက်ရောက်စေလျက်ရှိပါသည်။ ASEAN-WEN နှင့် ချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ National Wildlife Law Enforcement Task Force အား သစ်တောဦးစီးဌာန၊ နယ်စပ် ဒေသနှင့်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီးဌာန၊ မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့၊ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၊ ကုန်သွယ်ရေးညွှန်ကြားမှု ဦးစီးဌာန၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန နှင့် ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်ရုံးတို့မှ တာဝန်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီး တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် နှင့် သစ်ပင်ပန်းမန်များ တရားမဝင် သယ်ဆောင်ခြင်း၊ ရောင်းဝယ် ဖောက်ကားခြင်းတို့ကို ပူးပေါင်းအရေးယူ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

(ဆ) အာဆီယံဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဗဟိုဌာန (ASEAN Centre for Biodiversity- ACB)။ အာဆီယံ ဒေသသည် တစ်ကမ္ဘာလုံးဧရိယာ၏ ၃% မျှသော်ကျယ်ဝန်းသော်လည်း ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၏ ၂၀% ကို ပိုင်ဆိုင်လျက်ရှိပါသည်။ အာဆီယံဒေသ အတွင်းရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲကြွယ်ဝမှုကို ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ စုပေါင်း၍ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်နိုင်ရန် အာဆီယံအဖွဲ့ချုပ်ကြီးသည် အာဆီယံဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဗဟိုဌာန (ASEAN Centre for Biodiversity- ACB) အား ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဆီယံဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဗဟိုဌာန (ASEAN Centre for Biodiversity- ACB) သို့ ၂၀၀၅ ခုနှစ်မှစ၍ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ် ဝင်ရောက်ကာ ဒေသတွင်းဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း နှင့် ရန်ပုံငွေနှင့် နည်းပညာ ထောက်ပံ့ပေးမှုရယူခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အာဆီယံဒေသတွင်းရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ထိန်းသိမ်းခြင်းကိုဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်အဖြစ် ACB မှ ဒေသတွင်းရှိ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများအနက် (၃၂) ခု အား အာဆီယံအမွေအနှစ်ဥယျာဉ် (ASEAN Heritage Park-AHP) များအဖြစ် သတ်မှတ်ကာထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများအား ပံ့ပိုးကူညီလျက်ရှိပါသည်။ အာဆီယံဒေသရှိ AHP (၃၂) ခုအနက် (၇) ခုမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တည်ရှိပြီး နိုင်ငံအလိုက်အနေဖြင့် အရေအတွက် အများဆုံးဖြစ်ပါသည်။ လောလောဆယ်တွင် ACB နှင့် ပူးပေါင်း၍ မိန်းမလှကျွန်း တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ဘေးမဲ့တောနှင့် အင်းတော်ကြီး တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ဘေးမဲ့တောတို့တွင် ဒေသခံပြည်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်မှုမြှင့်တင်ခြင်း အစီအစဉ်ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

(ဇ) အခြားသော အဖွဲ့အစည်းများ။ ထို့အပြင် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ရောင်းဝယ်မှုစောင့်ကြည့်ရေး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကွန်ယက်အဖွဲ့ (TRAFFIC) မှ ပြုလုပ်သည့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးသင်တန်းများတွင် ဝန်ထမ်းများ ပါဝင်တက်ရောက်ခြင်း၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ်မှစ၍ သားငှက်ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ (Wildlife Conservation Society-WCS) နှင့် ပူးပေါင်း၍ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ စာရင်းကောက်ယူခြင်း၊ ကင်းလှည့်ထိန်းသိမ်းမှု သင်တန်းပေးခြင်း၊ ဥပဒေစိုးမိုးရေးသင်တန်းပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ သစ်တောဦးစီးဌာနသည် TRAFFIC နှင့် ပူးပေါင်း၍ မျိုးစိတ်ခွဲခြားခြင်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး သင်တန်းကို ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတွင် ရန်ကုန်တိုင်းမှော်ဘီမြို့ နှင့် မန္တလေးတိုင်း၊ ပုသိမ်ကြီးမြို့ရှိ ဗဟိုသစ်တောလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးမှု လေ့ကျင့်ပေးရေးဌာနများ၌ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ သစ်တောဦးစီးဌာနအပါအဝင် ဆက်စက်ဌာနများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့

အစည်းများမှ သင်တန်းသားများ ၅၅ ဦးတက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ တရားမဝင်ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုအား အရေးယူဆောင်ရွက်ရာတွင် လက်တွေ့ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေကြသော ဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် မျိုးစိတ်များခွဲခြားခြင်း ဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်မြင့်မားလာစေရန် ဖြစ်ပါသည်။ တောဆင်ရိုင်းများ တရားမဝင် သတ်ဖြတ်ခြင်းကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း အစီအစဉ် (CITES-MIKE) တွင် မြန်မာနိုင်ငံက ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

နိဂုံး

၂၆။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများသည်လူအပါအဝင်သက်ရှိ အားလုံး၏အခြေခံဖြစ်ပြီး သက်ရှိများရေရှည် တည်တံ့ရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက် အဓိကအမှီပြုပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ဆုံးရှုံးခြင်းသည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများမှရရှိသည့် အလွန်အရေးပါသော ဝန်ဆောင်မှုများကို ဆုံးရှုံးခြင်းပင်ဖြစ်ပြီး နောက်လာမည့် မျိုးဆက်များကို တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော သဘာဝလက်ဆောင်များ လက်ဆင့်ကမ်းခြင်း ပြုနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ရေရှည်တည်တံ့ရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာနည်းတူ သဘာဝနယ်မြေများအား သတ်မှတ်တည်ထောင်လျက်ရှိပါသည်။²⁹

²⁹ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဇီဝမျိုးကွဲများ၊ သဘာဝနယ်မြေများ၊ www.fdmoecef.gov.mm/content. Viewed 11-8-2017

သတိပြုရန်အချက်များ

ဤသတင်းအချက်အလက်သည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအား ၎င်းတို့၏ လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ တာဝန်များကိုဆောင်ရွက်ရာတွင် အထောက်အကူပြုရန်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စတစ်စုံတစ်ခုအတွက် အသုံးပြုရန်မဟုတ်ပါ။ အချိန်နှင့်တပြေးညီနောက်ဆုံးရသတင်းဖြစ်မည်ဟု သတ်မှတ်ထားသင့်ပါ။ ဤအချက်အလက်များအား တရားဝင် သို့မဟုတ် ပညာရှင်ဆိုင်ရာ အကြံပေးချက်အဖြစ် မသတ်မှတ်သင့်ပါ။ အထူးအကြံပေးချက် သို့မဟုတ် သတင်းအချက်အလက်များ လိုအပ်ပါက အရည်အသွေးပြည့်မီသော သင့်လျော်သည့် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်နှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင် သင့်ပါသည်။ လွှတ်တော်သုတေသနဝန်ဆောင်မှုဌာနသည် စာတမ်းတိုများတွင်ပါဝင်သော အကြောင်းအရာများအား လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ဝန်ထမ်းများနှင့်သာ မျှဝေဆွေးနွေးမည် ဖြစ်ပါသည်။ အများပြည်သူနှင့် မျှဝေရန်မဟုတ်ပါ။

သုတေသနလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စုံစမ်းမေးမြန်းမှုများပြုလုပ်ရန် (သို့မဟုတ်) သုတေသနနှင့်စာကြည့်တိုက်ဌာနအားလာရောက်
လေ့လာရန် အောက်ပါလိပ်စာအတိုင်း ဆက်သွယ်နိုင်ပါသည် -
သုတေသနနှင့်စာကြည့်တိုက်ဌာန -

ဇေယျသီရိဆောင် - ပထမထပ်
တယ်လီဖုန်း - ၀၆၇-၅၉၁၂၇၆
၀၆၇-၅၉၁၄၁၇